هەڤپەیڤینێک لەگەڵ هونەرمەند و میدیاکار جاسم وەندی.. ئامادەکردنی: کامەران حاجی ئەلیاس

هونەرمەند و میدیا کارجاسم وەندی: رادیۆی کوردی بەغدا خاوەن ئەرشیفێکی دەوڵەمەندی هونەری کوردی بوو

هونەرمەند و میدیاکار جاسم وەندی: بەداخەوە لە ئێستادا بەشێك لە بەژێران زانیاران وەك پێویست نیە

کاتێ باس لە رادیۆ کوردی بەغدا دەکەین ،چەندین هونەرمەندو میدیاکار بەبیرمان دەنەوە یەکێك لەومیدیاکار و هونەرمەندانە دەرهێنەرو ئامادەکارو پێشکەشکار و هونەرمەند (جاسم وەندی)یە کە ساڵانێك لەو رادیۆیە دەسەزانە خزمەت بە کلتوور و فەرهەنگ و هونەرمەندانی کوردستانی کردووە. هونەرمەند و راگەیاندکار جاسم محەمەد مستەفا ناسراو بە (جاسم وەندی) لە ساڵی 1950 لە شاری کەرکووك لەدایك بووە لە حەفتاکانی سەدەی رابردوو لە رادیۆی و تەلەفزیۆن بەغدا دەستی بەکاری هونەری کردووە خاوەنی چەندین بەرنامە بووە وەکو پێشکەش کار و ئامادەکار و دەرهێنەر ، هەروەها لە بواری هونەری گۆرانی وتن خاوەنی چەندین گۆرانییە لەدوای راپەرینی خەڵکی کوردستان لە بەهاری ساڵی 1991هونەرمەند و میدیاکار (جاسم وەندی) لە ساڵی 1992، بڕیار دەدات بگەڕێتەوە کوردستان هەوای ئازادی هەڵمژێت لە نێو ئازادی کوردستان دەست بەکاری راگەیاندن دەکات لە کوردستان تیڤی پاشان لە دەنگی کوردستانی عێراق و لە تیڤی گەلان تیڤی و زاگرۆس لە ئێستاشدا لە دەزگاری سەتەلایتی کوردستان تیڤی بەردەوامە بۆ زیاتر ئاشنا بوون بە هونەرمەند جاسم وەندی بەچەند پرسیارێك بەسەرمان کردەوە.
هەڤپەیڤین – کامەران حاجی ئەلیاس

***سەرەتا بابزانین جاسم وەندی چۆن جیهانی رادیۆی ناسی؟**

- من لەسەرەتای گەنجیمەوە خولیای هونەر هەبوو،کاتێ قوتابخانەی سەرەتاییم تەواو کردلە قوتابخانەی (ئەلوەند) لە شاری خانەقین، بەبەردەوامی گوێم لە رادیۆ دەگرد ئەو کات

لەگەڵ براگەورەم دەچووینە چایخانە لەوێ دەچووینە لەلای جیهازی رادیۆ دادەنیشم گوێم لە گۆرانی عەربی و کوردی دەگرت بەتایبەتی گۆرانییەکانی هونەرمەندان (عەلی مەردان ،حسەن عەلی ، عەبدولحەلیم حافز ، محەرەم فوئاد، عەبدولوەهاب…) ئەمش بووە فاکتەرێك کە، رۆژێك لە رۆژان بچمە رادیۆ بۆ ئەوەی ئەو هونەرمەندانە ببینم بتوانم کاریان لەگەڵدا بکەم بەجۆرێك چوونم بۆ رادیۆ بووە عشق و خەون و خەیاڵم بۆ ئەوەی بزانم رۆژێ دەبێت ئەو عشق و خەیاڵە دەبێتە راستی هیوایەکەم دەتەدی لە حەفتاییەکانی سەدەی رابردوو دەبمە کارمەندێکی ئەو دەزگایە لە بەغدا .

***کەواتە بابزانین چۆن ئەو عشق و خەیاڵە بوو بەراستی؟**

بەڵێ ، رۆژیك هونەرمەند (ناسرحەسەن) سەردانی شاری خانەقینی کرد راپۆرتەکی لەسەر شاری خانەقین بۆ تەلەفزیۆنی بەغدا ئامادە دەکرد،لەمیانی راپۆرتێ کەدا من گۆرانییەکم لەسەر ئاوی ئەڵوەن ووت کاك ناسریش وتی تۆ دەنگت زۆر خۆشە بۆ نایێتە رادیۆ بۆ ئەوەی چەند گۆرانییەکت بۆ تۆمار بکەین ،بەداخەوە ئەو کات دەرفەتم نەبوو چونکە قوتابی بووم ..بەڵام وتەری هونەرمەند ناسر حەسەن هەر لەمێشکم دابوو تا رۆژێك خزمەتکمان لە بەغدا بوو وتی دەنگت زۆر خۆشە بۆ نایێتە رادیۆ من هاورێیەکەم لەرادیۆ هەیە بەناوی (عەبدولهادی موبارك) منیش زۆرم پێخۆش بوو، چوومە رادیۆ لەلایەن لیژنەی تایبەتی رادیۆ ئەو کات لیژنەیەکی تایبەت هەبوو بۆ وەرگرتن و تۆمارکردنی گۆرانی سوپاس بۆ خوا من، بەسەرکەوتووی دەرچووم پاشان پێیان ووتم تۆ کوردی بۆچی رادیۆی کوردی کاتێ چوومە بەشی کوردی منیان لە ئەرشیف دانا تا ئەو کاتەی شارەزاییەکی باشم لە گۆرانی و گۆرانیبێژان پەیداکرد.

***لە رادیۆ خزمەتەکی زۆری هونەر و هونەرمەندان کردوە ئەو بەرنامەنەی وەکو دەرهێنەر و ئامادەکارو پێشکەشکار کردوون ئەکرێ ئاماژەیان پێبدەیت؟**

- بێگومان بەرنامەکان زۆرن دەتوانم بڵێم هەر سالانی حەفتاکانی سەدەی رابردوو، تا ساڵی 1992 زۆربەی بەرنامەکانی رادیۆ لە تۆمارکردن و دەرهێنانی من بوو ،بەرنامەم بۆ زۆربەی هونەرمەندان و ئەدیبان تۆمار و کاری دەرهێنانم بۆ کردوون تەنانەت کاری دەرهێنانم بۆ بەرنامەی منداڵان کردووە کە لە ئامادەکردون وپێشکەش کردنی خاتوو (سەمیرە محەمەد

عەلی) بوو هەروەها کاری دەرهێنانم بۆ بەرنامەی خاتوو(سەعدییە شەریف) خێزانی خودالێی خۆش بێت نووسەر (مەحموود زامدار)کردووە، بەرنامەی (ئێوەو ئەو هونەرمەندە) لە ئامادەکردنی و دەرهێنانی خۆم بوو توانیم لەگەڵ زۆربەی هونەرمەندانی کوردستان دیداری هونەریان لەگەڵدا ساز بدەم، تەنانەت لەو بەرنەمەیەدا دیدارم لەگەڵ هونەرمەندانی رۆژهەڵاتی کوردستانیش ئەنجام دا وەکو: نەجمەدینی غوڵامی و کاڵێ وخودالێی خۆش بێت تاهیری خەلیلی هەروەها لەوکاتەی تیپە مۆسیقاکان سەردانی بەغدایان دەکرد ،کارم بۆ کردوون هاوکاری باشم دەکردن وەکو تیپی مۆسیقای پاشای گەورە تیپی مۆسیقای باواجی تیپی مۆسیقای دهۆك دەتوانم بڵێم زۆربەی هونەرمەندانی هەولێر و سلێمانی و کرکووك و دهۆك و رواندز و کۆیەو خانەقین هاوکاریم کردوون وە گۆرانییەکانیان بۆم بڵاودەکرنەوە .

***رادیۆی بەغدا ئەرشیفێکی دەوڵەندی هونەری کوردی بوو دوای ئەو روداوانەی لە عێراق رویدا، چی بەسەر ئەو ئەرشیفە هات؟**

- رادیۆی کوردی بەغدا خاوەن ئەرشیفێکی دەوڵەمەندی هونەری کوردی بوو، سەرچاوەیەکی رۆشنبیری هونەری کوردی بوو چەندین وتارو بەرنامەی رۆشنبیری لەگەڵ کەڵە کەسایەتییەکان لە نێو ئەرشیفەدا هەبوون سەدان بەرهەمی هونەرمەندان و شاعیران و ئەدیبان کە بەدەنگی خۆیان تۆمار کرابوون چەندین گۆرانی منداڵان هەبوو سەدان چیرۆکی تەمسیلی لەنێوئەو ئەرشیفەدبوون، بەداخەوە زۆربەیان فەوتان لەزۆر شوێن گوێم لێبووە کە هەندێ لەو ئەرشیفانەلە فەوتان رزگار کراون کەسانی د□س□□ز لە دوای رووخانی رژێم لە ساڵی 2003 ئەرشیفەکەیان بەروە کوردستان هێناوە بەڵام لە کوێییە ئەوە من نازانم ئەرشیفی ئەو رادیۆییە لە هەموو ئیزگەکان دەوڵەمەنتر بوو .

***زۆرێك لە گۆرانیبێژان لەرێگەی رادیۆی کوردی بەغدا دەرکەوتن تۆبەچەندین شێوە هاوکار یان بوو لە تۆمارکردنی گۆرانییەکایان ئەکرێت ئاماژەیان پێبدەیت؟**

- من ئەوە بەخزمەتکردن بە هونەری کوردی دەزانم شانازی دەکەم کە هاوکاری ئەو هونەرمەندانەم کردووە،پێشتریش ئاماژەمان پێدا هەندێکجار بیسەرانی رادیۆش سەردانییان دەکردین. جارێکیان هونەرمەندی گۆرانیبێژ (وەلی دۆسکی) رێزو

خۆشەویستیم هەیە بەی هاورێیەکی نزیکی منە پێم گووت ئەوە وەکو تیپی مۆسیقای پاشای گەورە تیپێکی گەورەن بەنایەن بە رادیۆ بەئەوەی چەند گۆرانییەك تۆمار بکەن؟ وتی زۆرمان پێباشە بەڵام چۆن بێن وتم من بۆتانی ڕێکدەخەم ئەوکات بەناوی مامۆستا (زرارمحەمەد مستەفا) یاداشتەکم بە بەڕێوەبەری رادیۆ (شاکر مەنسوە) نووسی ئاماژەم دا کە وەکو تیپی مۆسیقای پاشای گەورە دەمانەوێت چەند گۆرانییەك لە رادیۆی کوردی لە بەغدا تۆمار بکەین ، دوای ڕەزامەندی وەرگیرا سەرجەم ئەندامی تیپەکە هاتنە بەغدا لە رادیۆ (12) گۆرانیمان بۆ تۆمارکردن بە گۆرانیبێژان (وەلی دەسکی ، ئەحمەد محەمەد شریف ..) دوای گۆرانییەکانم خستە سەر بەکرەی گەورە کە پێیان دەوت “ئەمی” بۆ ئەوەی لە تەلەفزیۆن کلیپی بۆ بکەن ڕێزم بۆ تیپی مۆسیقای پاشای گەورەی رواندز هەیە.. هەورەها هاوکاری چەندین گۆرانیبیژی ترم کرد وەکو هونەرمەندان (سابیر کوردستانی ،ئیسماعیل کوێستانی ،حەسن هەیاس،مەهدی مەجید،عەلی حسەن وەندی ،نوری باریکە چەندانی تر…) بەگومان من، بەهاوکاری کارمەندانی رادیۆ ئەو خزمەتەمان دەکرد لەڕێ چاویان ماچ دەکەم کە زۆر دلسۆزانە کارمان دەکرد ڕۆحی کەچکردوانیش خۆش بیت.

***کاتی خۆی بەرنامەکانی رادیۆی کوردی لە بەغدا بیسەرێکی زۆری هەبوو،لەو بارییەوە چی دەڵێیت؟**

- رادیۆی کوردی لە بەغدا لەوماوەیەدا کە بەرنامەکانی پەخش دەکرد ،ڕۆژ لەدوای ڕۆژ بیسەری بەکۆمەڵێ زیاد دەکرد ،هۆکاریش زۆرن وەکو بەرنامەکان پڕبوون لە بابەتی ئاینی ،ڕۆشنبیری ، زانستی،هەواڵی سەیرو سەمەرەی جیهان لەهەموو گرنگتر ئامادەکردن و پێشکەش کردنی بەرنامەکان کەسانی ڕۆشنبیر بوون زۆربەیان ئەدیب بوون بۆیە رادیۆ ببووە پردێکی دڵسۆزی نێوان بیسەران متمانەیەکی پتەو دروست ببوو هەر لەمیانی بەرنامەکان دا دیار و خەڵات هەبوو هەر بەڕێزێك خەڵاتی یان دیاری هەبووایە وەکو ڕێزلێنانێك پێشکەشکار یان ئامادەکار، یان دەرهێنەر خۆی دەچووە شوێنەکە چ لەشار بێت یاخود لەگوند خەڵاتەکەی پێشکەش بە کەسەکە دەکرد و لە هەمان کاتدا دیداریشیان لەگەڵ تۆمار دەکرد هەر بۆ زانیاریان هەرلەڕێگەی بەرنامەکانی رادیۆ لەڕێگەی گۆڕینەوەی نامەکاندا چەندین هاوسەرگیری لە نێوان بیسەران دروست بوو ئەوەش بۆ دڵسۆزی کارمەندانی رادیۆ دەگەڕێتەوە ، کە هەمیشە هاوکار و دڵسۆزی

بیسەران بوون.

***رەوشی رادیۆییە کوردییەکان لە ئەستادا چۆن دەبینیت؟**

-بەداخەوە لە ئەستادا پەخشی رادیۆییەکان تەنیا ناخۆییە ، بەرنامەکانیان وەك پێویست نییە ، بەشێك لە بێژەران ، زانیاران وەك پێویست نین ،ناتوانن بچنە ناو خەڵکەوە ، گوزراشت لە ناسۆرییەکان هاوڵاتیان بکەن ..چونکە زۆر گرنگە، رادیۆ بتوانی چۆن بیسەر بۆ خۆی رادەکێشێت دەبێ بێژەر خاوەن زانیارییەکی باش بێت من وای دەبینم لە ئێستا بە هۆی زۆری ئامێرەکانی پەیوەندی سەردەمی تەکنەلۆژیا و سۆسیال میدیا بیسەرانی رادیۆ کەم بێتەوە بۆیە دەبێ رادیۆ لە ئەستادا بەشێوەیەکی مەیدانی کار بکات لە ناو کێشەو گرفتەکانی خەڵك بێت هەمیشە پردێك بێت لە نێوان جەماوەر و دەسەڵات بە ئەوەی چارەسەری کێشەکانیان بکات ،بەڵام ئایا لە ئەستادا رادیۆ دەتوانێت ئەم کارە بکات بەداخەوە من ئەوە نابینیم هەرچەندە چەند بەرنامەیەك لە هەندێ رادیۆ هەیە باشن بەڵام هێشتا وەك پێویست نیین.

***بەرێزتان وەکو گۆرانیبێژ خاوەنی چەندین گۆرانیین بابزانین چۆن دەستت بە گۆرانی وتن کرد؟**

-من لە قوتابخانە بەشداری زۆربەی چالاکییەکانم دەکرد ، بەتایبەتی لە کاتی سروود و گۆرانی هەر وەکو پێشتر ئاماژەم پێدا دوای ئەوەی لە رادیۆ تاقیکرامەوە، بەسەرکەوتوو دەرچووم ،یەکەم گۆرانیم بەناوی (باڵا بەرز) تۆمار کرد لە شیعری ئەنوەر ساڵح و ئاوازەکەی لەلایەن سەمیر زاخۆلی بوو ..دوای ئەمە چەندین گۆرانی تریم بڵاوکردەوە وەکو (لەیلی لەیلی) (بەوبەو) (گوڵی زەرد و سور) (تەمەن) (بیروە بیرەوە) (نەورۆز) چەندانی تر ژمارەی سەرجەم گۆرانییەکم نزیکەی (21) گۆرانییە بەڵام بەداخەوە هەندێکیان فەوتان.. من لەئەستادا کەم گۆرانی دەڵێم، بەڵام هەندێك جار لە ئاهەنگی تایبەت گۆرانی دەڵێم بەڵام لە خزمەت کردنی گەلەکەم و وڵاتەکەم لە کاری راگەیاندن هەر بەردەوامم .

***هەندێ لە گۆرانییەکانت کلیپ کراو لەئەستا چۆن دەڕوانیتە کلیپی گۆرانییەکان؟**

- دەتوانم بڵێم کلیپ کردن بۆ گۆرانی کارێکی جوان و باشە بەداخەوە هەندێ لە کلیپەکان باش نیین ئەمە گۆرانیبێژی زۆر

باشمان هی ب‌ام هند ل کلیپکان تنیا ئافرت بشوی‌ك دردکون ک لگ داب و نریتی ئمی کورد ناگونجت بجرك وا ل بینر دکات نگو ل دنگ نل ئاوازک ن ل شیعرک نگرت بی گرانییکانی ئستا کاتین چند رژکو دوای ون دبن کچی ئگر ئاوك ل گرانیبژانی رابردوو بدینو دبینین گرانییکانیان بنمری ماونتو هیچ کلیپشیان نبوو وکو هونرمندان حسن زیرك ، تاهیر تفیق، محمد عارف جزیری، علی مردان ، محمدی مامل ….کات گ ل گرانییکانیان دگرین وادزانی ئستا وتراون بی ئگر هونرمند دنگ خش بت پویست ب کلیپ هرناکات..

***بچی لئستادا برهمی گرانیت نیی؟وازت هناو ل گرانی وتن هکارکی چیی؟**

- ئوی راستی بت من بیکجاری وازم ل گرانی وتن نهناو،ب‌ام باردخک وای لکردووم ل گرانی وتن دوور بکمو ، هرچند تائستاش من خم ب گرانیبژ دانناو ،وکو ئارزوو گرانیم وتوو من زیاتر وکو میدیاکارك کار دکم بتایبتی لبواری درهنان ئگرچی ل ئستاش کمك ل بواری راگیاند دوورکوتوومتو ب‌ام هر لناو کشی راکیاندنم ئگر کاری باش هبت من ئامادم چ لبواری تلفزین یان رادی یان شان بت دیکم چونک پشتریش من کاری درهنانم ب شان کردوو ل شاری خانقین شانگری (ئ‌اک) ل نووسینی خودا لی خش بیت ئازاد خانقینی بوو من کاری درهنانم بی کردبوو ل تیقی زاگرس کاری درهنان ب چندین برنام کردو سرقا یم بو کاران وای لکردووم ل گرانی گوتن دوو ربکمو ،ب‌ام لگ ئوش دا ماویک خریکی گرانییکی نوم وکو دوا برهمم بئاودکمو، چونک هونر ل‌لای من عیشق بوو تاکوو ئستاش هر عاشقم .

بغداد ١٩٨٤/٢/٢٠